

STORTINGET

Representantforslag 111 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentanten Une Bastholm

Dokument 8:111 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å opprette en stortingsoppnevnt granskningskommisjon for å granske Equinors utenlandsinvesteringer og eierstyringen av Equinor

Til Stortinget

Bakgrunn

Olje- og gasselskapet Equinor har tapt enorme beløp etter 20 års satsing i USA.

Equinor har investert over 250 mrd. kroner i USA. Det fremførbare skattemessige underskuddet har nå passert 200 mrd. kroner.

Dette forslaget går ut på å opprette en stortingsoppnevnt granskningskommisjon for å granske forretningsdriften til Equinor i forbindelse med massive tap på deres utenlandsinvesteringer. Granskningen skal også omfatte statens eierstyring av Equinor og statens eierdialog med Equinor fra delprivatiseringen av Statoil i 2001 og fram til i dag, og statens direkte styring av Statoil fram til 2001. I dag er staten Norge ved Olje- og energidepartementet den største aksjonæren i Equinor, med en eierandel på 67 pst.

Forslagsstiller mener avsløringene om Statoil/Equinors pengesløsning og enorme tap i blant annet USA reiser alvorlige spørsmål om selskapets strategiske styring, festkultur og kostnadskontroll, og statens rolle i dette som majoritetseier. Det dreier seg om enorme beløp og verdier som forvaltes på vegne av fellesskapet, hvor det har påløpt tap på flere hundre milliarder kroner. Forslagsstiller mener det må granskes om staten har oppfylt sitt ansvar for ansvarlig forvaltning av eierinteresse-

ne i selskapet. Videre må det granskes om det har pågått uregelmessigheter i selskapet som har påført fellesskapet disse tapene.

Forslagsstiller mener at siden dette dreier seg om å granske forhold hos staten og et statlig majoritets eid selskap gjennom lang tid, så trengs en stortingsoppnevnt granskningskommisjon med nødvendig faglig kompetanse og integritet, som kan granske saken selvstendig og uavhengig av Stortinget og regjeringen. En slik kommisjon vil også, om nødvendig, få lovhjæmmel til å få tilgang til opplysninger og dokumenter som trengs for å komme til bunns i saken.

Forslagsstiller viser til Stortingets forretningsorden § 19 om granskningskommisjoner:

«§ 19 Stortinget kan nedsette en granskingskommisjon til å klarlegge eller vurdere et tidligere faktisk begivenhetsforløp. Mandatet bør kun åpne for en vurdering av ansvarsforhold i den utstrekning Stortinget har behov for bistand til dette.

Forslag om å nedsette en granskingskommisjon skal behandles av kontroll- og konstitusjonskomiteen, eller av en særskilt komité som Stortinget oppnevner etter § 18. Kontroll- og konstitusjonskomiteen kan fremlegge slikt forslag på eget initiativ.

Stortinget fastsetter kommisjonens mandat, og de nærmere prosedyrene for dens arbeid. Det bør presiseres i hvilken grad kommisjonen skal være bundet av de generelle regler og retningslinjer som gjelder for offentlige granskingskommisjoner. Videre bør det vurderes om kommisjonen har behov for lovhjæmmel for å sikre nødvendig tilgang til opplysninger og dokumenter.

En stortingsoppnevnt granskingskommisjon skal bestå av personer som har nødvendig faglig kompetanse og integritet. Kommisjonen utfører sitt verv selvstendig og uavhengig av Stortinget.

Granskingskommisjonen rapporterer direkte til Stortinget. Rapporten skal være offentlig, med mindre særlige hensyn tilsier at den helt eller delvis bør være

taushetsbelagt. Før Stortinget foretar den endelige vurderingen av rapporten, bør den oversendes regjeringen til skriftlig uttalelse.»

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Det oppnevnes en granskningskommisjon som skal undersøke Statoil/Equinors tap og forretningsdrift i forbindelse med massive tap på deres utenlandsinvesteringer.
2. Mandatet til granskningskommisjonen som skal undersøke Statoil/Equinors massive tap på deres utenlandsinvesteringer, skal inkludere disse punktene:
 - a. Granske statens eierstyring av Equinor og statens eierdialog med Equinor fra delprivatiseringen av Statoil i 2001 og fram til i dag.
 - b. Granske statens direkte styring av det heleide statsoljeselskapet Statoil (Den norske stats oljeselskap (DNSO)) fram til delprivatiseringen når det gjelder forhold som er relevante for de enorme tapene på investeringene i USA og Canada de siste 20 årene.
 - c. Avklare relevante problemstillinger som blant annet:
 - i. Har de relevante statsråder vært kjent med situasjonen knyttet til Equinors investeringer i USA, og hvilke konsekvenser har det hatt for styringsdialogen som har pågått mellom staten og Equinor rundt disse forholdene?
 - ii. Har staten, ledelsen eller styret i Equinor vært kjent med interne revisorrapporter i Equinor som forteller om kaos, dårlig kontroll og høy pengebruk; kostbare sosiale arrangementer, skyhøye lønninger, kvitteringer på avveier, dobbeltbetalte regninger og glemte bankkontoer med milliardbeløp?
 - iii. Har staten som eier og Equinor
 1. manglende kultur og uklare etiske retningslinjer (spesielt i USA)?
 2. manglende kontrollrutiner og oppfølging av røde rapporter?
 3. manglende åpenhet, både overfor politikere, offentlighet og eiere?
 4. manglende rutiner og prosess både med hensyn til internkontroll, internrapportering og internkultur/etikk?
 - iv. Hvorfor fulgte man ikke opp påpekningen fra Finanstilsynet i 2014 om at Equinor burde rapportere om USA-virksomheten for seg, og på den måten synliggjøre tapssituasjonen for sine eiere og offentligheten?
 - d. Foreslå hvordan staten kan stille strengere krav til Equinor om å innrette forretningsdriften slik at man unngår tilsvarende tap og strategiske feilinvesteringer.
 - e. Foreslå endringer i hvordan staten forvalter sitt eierskap i Equinor for å unngå tilsvarende tap og strategiske feilinvesteringer, herunder vurdere å skille ut og selge Equinors utenlandsporfølje.
 - f. Vurdere om det er mulige straffbare forhold etter disse avsløringene og etter granskningen.

19. mai 2020

Une Bastholm